

ČÍSLO SÚŤAŽIACEHO: _____

KRAJSKÉ KOLO OLYMPIÁDY ZO SLOVENSKÉHO JAZYKA A LITERATÚRY

KATEGÓRIA B

3. FEBRUÁR 2025

PRVÁ ČASŤ – PÍSOMNÁ

Test

Čas na vypracovanie testu: 30 minút

Ukážka 1

Erik Ondrejička – Tá istá téma

*Obidve majú ženské mená
a môžu nás držať v náručí
a pred každou sa kľací na kolenách
no len jedna z nich nás navždy rozlúči*

*Kým jedna mrazí druhá klame
a ako voda odteká
no podľa oboch počítame
všetky dni života človeka*

*A jediné čo z nich ostáva
je iba smútok hlboký ako more
a hlava vyprázdnená a boľavá
a srdce unavené a choré*

*Je toho málo čo o nich vieme
nevieme ani čo nás vlastne prinúti
vracať sa stále k rovnakej téme*

1. Ktorý verš patrí na zakryté miesto v ukážke 1?
 - A. o nádeji a o pamäti
 - B. v behu života zamknutí
 - C. k téme o láske a o smrti
 - D. ublížených a dotknutých
2. V ktorej strofe ukážky 1 sa nachádza kontrast?
 - A. V prvej.
 - B. V druhej.
 - C. V tretej.
 - D. V žiadnej.
3. V ukážke 1 sa anafora vyskytuje
 - A. iba v prvej strofe.
 - B. iba v druhej strofe.
 - C. v prvej aj tretej strofe.
 - D. v druhej aj tretej strofe.
4. Ktoré slovné druhy sú významnými štylistickými prostriedkami v ukážke 1?
 - A. Slovesá a predložky.
 - B. Príslovky a podstatné mená.
 - C. Číslovky a zámená.
 - D. Častice a prídavné mená.

5. Nosným výstavbovým prvkom v ukážke 1 je
- A. paralela.
 - B. asociácia.
 - C. paradox.
 - D. alegória.
6. Vypíšte z ukážky 1 slovo označujúce podľa KSSJ *základnú myšlienku umeleckého diela; predmet rozhovoru alebo úvahy, námet*. _____
7. Ukážka 1 je napísaná
- A. neviazanou rečou s chýbajúcou interpunkciou.
 - B. viazanou rečou s chýbajúcou interpunkciou.
 - C. neviazanou rečou s chýbajúcou diakritikou.
 - D. viazanou rečou s chýbajúcou diakritikou.
8. Ktorý rým sa uplatnil v ukážke 1?
- A. striedavý
 - B. združený
 - C. obkročný
 - D. prerývaný
9. Gramatický rým tvoria slová z rovnakého slovného druhu v rovnakom tvare. V ktorej strofe ukážky 1 sa nachádza gramatický rým?
- A. V prvej.
 - B. V druhej.
 - C. V tretej.
 - D. V žiadnej.
10. V ukážke 1 opakovane rezonuje motív
- A. pominuteľnosti.
 - B. bezmocnosti.
 - C. cyklickosti.
 - D. večnosti.
11. Do ktorého druhu lyriky patrí ukážka 1? _____
12. Koľko prirovnaní sa nachádza v ukážke 1? _____
13. Na eufónii básnického textu sa podieľa najmä
- A. voľný verš.
 - B. jeho zvukomalebnosť.
 - C. využitie obrazných pomenovaní.
 - D. vhodné členenie samotného textu.
14. Javy z ktorej jazykovej roviny najväčšmi odlišujú jazykovú/literárnu formu poézie od prózy?
- A. Z lexikálnej.
 - B. Z morfolologickej.
 - C. Zo skladobnej.
 - D. Zo zvukovej.

Ukážka 2

Dominik Dán – Vianočná nádielka

(úryvok, upravené)

Detektív z oddelenia vrážd Oto Hanzel vošiel do kancelárie číslo **141 24.** decembra ráno o 6.30. Vzápätí vytočil známe číslo.

„Operačné stredisko, kapitán Zlocha.“

„Oddelenie vrážd, kapitán Hanzel. Jaroslav, hlásim príchod.“

„Otoslav, to si ty?“

„Ja.“

„Čo tam robíš?“

„Nastupujem do služby.“

„Kam?“

„Do služby, mám výjazd.“

„Ty si nemal na stole kalendár, keď si si plánoval službu na december? Dnes sú Vianoce.“

„No vidíš, a ja mám výjazd. Ty si ešte stará služba – alebo už dnešná?“

„Dnešná, už sme sa vystriedali. Čo to máte za pomery na tom vašom slávnom oddelení vrážd? To tam nemáte nejakého mliečňaka, ktorému by ste prilepili vianočnú službu? U vás musia slúžiť staré páky?“

„Máme, dokonca dvoch, ale jednému ešte tečie mlieko po brade a druhý sa práve odúča od šerbľa, tak sme ho nechceli nechať slúžiť samého v plienkach.“

„Ale prečo práve ty? Je tam dosť mladších. Musel si Mayora pekne vytočiť. Čo si vyviedol?“

„Nič.“

„Kecáš! Vianočná služba sa nedáva za nič, musel si ho riadne naštváť. Povedz, čo si vyviedol, nech máme na operačnom o čom trkotať.“

„Nič, fakt nič, vzal som to dobrovoľne.“

„Dobro...“ operačný dôstojník od úžasu ani nedokončil. „Počúvaj, Oto, nikam nechod', nehýb sa, ostaň v kancelárii, sanitka je tam do desiatich minút. V Pezinku na Cajle robí môj bratranec, vybavím ti luxusnú izbičku, len pre teba, fajnú, vytapacirovanú, neboj sa, budete ti tam ako v bavlnke.“

„Nemusíš, nezbláznil som sa, ja mám len také dobré srdce. Prišlo mi chlapcov z oddelenia ľúto, tak som to vzal.“

„Vzal! Tak chlapcov ti prišlo ľúto – a rodina môže ísť do...“

Operačný dôstojník sa zarazil. „Prepáč, Oto, to mi len tak vyhrklo, zabudol som...“

V telefóne ostalo trápne ticho. Operačný dôstojník v tej rýchlosti zabudol, čo kolega z oddelenia vrážd prežil tento rok v apríli – pochoval manželku. Pani Hanzelová odovzdala celé srdce svojmu milovanému manželovi a to, čo z neho ostalo, jej museli vyrezať a hodiť do koša. Chvíľu jej bilo v hrudi náhradné, ale ani to sa neosvedčilo a v apríli dotieklo. Smutná udalosť zasiahla všetkých v kancelárii, celé oddelenie. Pohreb bol o to smutnejší, že chýbal aj Hanzelov jediný syn – nevideli sa päť rokov. Odišiel pracovať do cudziny, naposledy sa ozval z Austrálie.

15. Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky 2?

- A. Kapitán Zlocha mal pochybnosti o psychickom zdraví kolegu.
- B. Operačný dôstojník sa chystal na výjazd počas Štedrého dňa.
- C. Oficiálne meno detektíva z oddelenia vrážd bolo Otoslav Hanzel.
- D. Kapitán Hanzel nevedel, kto bude slúžiť na operačnom stredisku.

16. Použitie subštandardných výrazov v pásme postáv v ukážke 2 indikuje

- A. zámer autora charakterizovať postavy ich jazykovým prejavom.
- B. ich ignoráciu dodržiavania pravidiel spisovnej slovenčiny v reči.
- C. hovorový štýl jazyka využitý v súkromnej komunikácii postáv.
- D. ich nízku úroveň ovládania pravidiel slovenského jazyka.

17. Ktoré meno v ukážke 2 je použité ako „nomen omen“? (*nomen omen* = *vlastné meno vyjadrujúce nejakú typickú vlastnosť alebo skutočnosť týkajúcu sa nositeľa mena; meno – znamenie*)
- A. Jaroslav C. Zlocha
B. Otoslav D. Mayor
18. Ktorá postava v ukážke 2 používa vo vyjadrovaní frazeologizmy?
- A. Iba Hanzel. C. Hanzel aj Zlocha.
B. Iba Zlocha. D. Žiadna postava frazeologizmy nepoužíva.
19. V ktorej možnosti je správny zápis zvýraznených čísloviek z prvej vety ukážky 2?
- A. sto štyridsaťjedna, dvadsiateho štvrtého
B. sto štyridsaťjeden, dvaciateho štvrtého
C. stoštyridsaťjedna, dvadsiateho štvrtého
D. stoštyridsaťjeden, dvadsiateho štvrtého
20. Pomenujte podčiarknutý vetný člen z prvej vety ukážky 2. _____
21. Vypíšte z ukážky 2 dokonavé sloveso, ktoré je v nej použité v prvotnom i v prenesenom význame. _____
22. V ktorej možnosti je uvedený iný druh otázky ako v ostatných troch možnostiach?
- A. *Čo si vyviedol?*
B. *Otoslav, to si ty?*
C. *U vás musia slúžiť staré páky?*
D. *To tam nemáte nejakého mliečňaka, ktorému by ste prilepili vianočnú službu?*
23. V ktorom slove sa uplatnilo pravidlo o rytmickej krátení?
- A. *nádielka* C. *v plienkach*
B. *vianočnú* D. *v kancelárii*
24. Ktoré slovo má rovnaký počet slabík ako slovo *Austrália*?
- A. *vzápätí* C. *kancelárie*
B. *oddelenia* D. *milovanému*
25. Ktoré slovo obsahuje nepárovú znelú spoluhlásku?
- A. *fakt* C. *izbietku*
B. *výjazd* D. *desiatich*

Autori: PhDr. Katarína Hincová, PhD., Mgr. Alžbeta Palacková
Recenzovala: PhDr. Henrieta Buzgová, PhD.
Redakčná úprava: Mgr. Alžbeta Palacková
Vydal: NIVaM, Bratislava 2025
SL017KBú25

Použitá literatúra

1. DÁN, Dominik: Vianočná nádielka. Bratislava: Slovart 2024, s. 11 – 13. ISBN 978-80-556706-8-3. upravené
2. ONDREJIČKA, Erik: Na vnútornej strane viečok. Bratislava: PROKAT 2011, s. 72. ISBN 978-80-970447-0-1. upravené